سلطه جویی انسان مدرن در جهان طبیعت

چرا علم جدید فقط در غرب رشد می کند؟

محمد حسنی

بخش دوم و پایانی

«امروزه همه از خطر جنگ، انفجار جمعیت یا آلودگی هوا و آب سخن می گویند، ولی معمولا همان افرادی که این مشکلات را آشکارا تشخیص می دهند، از ضرورت و توسعه بیشتر یا جنگ علیه بدبختی بشری که از شرایط تحمیل شده به وسیله نفس وجود زمینی بشر ناشی شده سخن می گویند. به سخن دیگر، آنان مایلند تا مسائل و مشکلات ناشی از برهم زدن توازن میان انسان و طبیعت را از راه فتح و سلطه بیشتر بر طبیعت حل کنند.» (انسان و طبیعت ، سید حسین نصر ، مقدمه) بدین ترتیب، خواه ناخواه در به هم زدن هرچه بیشتر توازن حیاتی طبیعت و درنتیجه، ایجاد بحران و فساد در عالم، نقش اساسی بازی می کنند. انسان متجدد، غیب و در نتیجه غیب الغیوب و حقیقت حق (خدا) را از زندگی حذف کرده و به عبارت صحیح تر، به آن کافر شده و بدین ترتیب نظم میان ارکان طبیعت را برهم زده است ؛ زیرا آن صورت متعالی از معرفت که علوم را باید با آن سنجید و درون آن جای داد؛ یعنی همان بعد متافیزیکی و ماهیت قدسی طبیعت که شناخت آن و جای گرفتن در نظم آن ضامن حفظ حیات است، تنها از منبع وحی و نظریه الهی صادر می شود.

بنابراین، با کفر نسبت به آن، زندگی با خطر جدی روبرو می شود. ما در اینجا قصد تشریح بحران زندگی بر کره زمین را نداریم. فقط می خواهیم فضای فرهنگی و عالمی که بشر غربی در آن زندگی می کند و اتسفر فرهنگی غرب را بشناسیم. «اثر» در هر زمینه ای بویژه در آثار ادبی و هنری ازقبیل آثار سینمایی و تلویزیونی، صد درصد وابسته به نظام فرهنگی صادر کننده اثر است و نگاه انسان نوگرا به طبیعت ساختار کیهان و جهان، اساسی ترین مؤلفه فرهنگ و تمدن غربی است.

برای شناخت بهتر موضوع، از منظر دین به طبیعت نگاه می کنیم تا دریابیم بشر غربی، چقدر از حقیقت فاصله گرفته است. در اندیشه دینی، طبیعت چیزی تهی از معنا نیست، بلکه کتابی سرشار از رموز الهی است. این کتاب اگرچه بستر زندگی این دنیایی بشر را در برمی گیرد، ولی سرشار از نشانه هایی است که برای سالک الی الله ضروری می نماید. انسان دینی، اگرچه برای شناخت طبیعت وارد عالم کثرت ها و حجاب های مادی می شود، ولی به یاری همان بعد متافیزیکی و نظم الهی طبیعت و نیز اندیشه پربار دینی، بار دیگر از عالم کثرت ها به وحدت بازمی گردد و چنین است که طبیعت نشانه ای از خدا می شود و تمدن غرب با حذف همین قسمت دوم بود که زمینه را برای حضور خویش فراهم کرد. نگاه دینی، طبیعت را به زبان سمبولیک و نمادین ترسیم می کند. دکتر سید حسین نصر در کتاب نظر متفکران اسلامی درباره طبیعت، به مبادی علم کیهان شناسی و علوم اسلامی درباره طبیعت می پردازد و مشرب های فکری اسلامی بویژه مکتب های شیعی را بررسی می کند. برای مثال، از رسائل اخوان صفا به عنوان یکی از منابع اساسی علوم طبیعی اسلامی، تحلیلی ارائه می دهد. وی می نویسد: حکما و عرفا بدون این که تنزه و تجرد ذات باری تعالی را ماورای هرگونه تعیین و تصوری انکار کرده باشند، بیشتر به جنبه پیوستگی و اتصال عالم خلقت به مبدأ وجود توجه کرده، با لسان تشبیه و تمثیل [آن چنان که در آیات قرآن کریم هم آمده است] کوشیده اند تا عالم را به عنوان سایه و مثال عالم ملکوت جلوه گر سازند و رابطه وجودی بین موجودات و وجود محض و کثرت و وحدت را بنمایانند. (سید حسین نصر، نظر متفکران اسلامی درباره طبیعت، تهران، انتشارات خوارزمی، ۱۳۷۷، چاپ ۴، ص ۲۴) اگرچه در تمدن دینی تحقیق در علوم طبیعی ممکن است با نظر به رفع نیازهای انسانی، چنانکه در صنایع قدیم مشهود است، انجام گیرد یا ممکن است برای به وجود آوردن یک نظام استدلالی درباره تمام مراتب هستی یا برای به دست آوردن اطلاعات جزئی درباره قسمتی از طبیعت باشد، نکته مهم در تقابل اندیشه الهی با اندیشه ماتریالیستی آن است که اندیشه دینی، طبیعت را سرشار از رموز و اسرار الهی می داند و آن را تجلیگاه حقایق الهی معنی می کند، آنچنان که بنا به اصطلاح حکما و عرفا، قرآن کریم هم تدوینی است و هم تکوینی. قرآن تکوینی همان طبیعت است که مرتبه ای است از سلسله مراتب کلی وجود و سیر آن، منزلی است از منازل طریق معرفت که سالک آن را می پیماید تا به وصال حق برسد و از زندان طبیعت رهایی یابد. در اندیشه دینی، عنایت پروردگار بزرگ، همه طبیعت را فراگرفته است و این حضور، به «نفس کلی» تعبیر شده است. آنچنانکه گفته اند: «طبیعت یکی از قوای نفس کلی است که سراسر عالم تحت القمر را فراگرفته است. در زبان شرعی نام آن ملائکه موکل است و به اصطلاح فلسفی، نیروی طبیعی است که با مشیت باری تعالی در اجسام فاعل است.» (رساله الجامعه، ج ۲، ص ۵۵، به نقل از: نظر متفکران اسلامی درباره طبیعت، ص ۱۰۲)

تمدن غربی، در خوشبینانه ترین حالت، جهان را مخلوقی می داند که خدا خلق کرده و رها ساخته است و طبیعت را بی روح و بی معنا می پندارد و آماده است تا بشر در آن تصرف کند و جواز این چیاول بی سابقه جز با انکار نفس کلی و روح حاکم بر طبیعت و فاعلیت حضرت حق (جل وعلی) صادر شدنی نیست. طبیعت در گذشته، فقط کمیّت نبود، بلکه کیفیت هم بود و اتفاقاً جنبه کیفی آن اصالت داشت. بنابراین، زبان و علمی که این کتاب طبیعت را مورد مطالعه قرار می داد، باید زبانی کیفی - کمّی باشد. مثلاً اعداد در گذشته غیر از جنبه کمّی جنبه کیفی نیز داشته اند، جنبه کمّی سبب کثرت می شد و حجابی ایجاد می کرد و جنبه کیفی آن، کثرتها را به عالم وحدانیت پیوند می زده است. دکتر نصر می نویسد: «علم عدد، در نظر اخوان، طریق وصال علم توحید و حکمت و ماوراءالطبیعه است.» (نظر متفکران اسلامی درباره طبیعت، ص ۷۹)

در غرب، امروز، جنبه کیفی عدد انکار می شود و فقط جنبه کمّی آن که زبان ریاضی را شکل می دهد، برای مطالعه طبیعت به کار می رود. بنابراین، همیشه رو به افزایش است و هیچگاه به حضرت واحد نخواهد رسید.

اندیشه دینی به وحدت عالم اعتقاد دارد و به قول اخوان: «چنانکه یک شهر یا یک حیوان یا یک انسان واحد است، عالم نیز واحد است» (همان، ص ۷۶) و سلسله مراتبی دارد که طبقات اسفل آن مانند عنصر بدن به طبقات اعلی پیوسته است و همه به کلمه الهی باقی اند و هستی خود را هر لحظه از آن کسب می کنند. آنچنانکه خداوند در سوره مبارکه الرحمن می فرماید: «کلّ یَوْمٍ هُوَفی شَأن» (الرحمن: ۲۹) هستی همواره نیازمند عنایتِ الهی است و بدون آن معدوم می گردد. بنابراین، همه افعال طبیعت را می توان از این نظرگاه به خداوند بزرگ نسبت داد. بشر مدرن برای تصرف در طبیعت، به طبیعت سکولار (را از زدایی شده) نیاز داشت. بنابراین، به انکار صورت معنوی والهی آن پرداخت. در واقع، انسان جدید برای این که بر مسند خدا بنشیند و نظم موهوم و دلخواه خویش را که براساس شهوت ها و تکبر و تفرعن طراحی شده است، اجرا کند و بهشت خیالی خویش را بسازد، باید خدا و فاعلیت او را در طبیعت انکار کند. علمی متناسب با همین جهت گیری به وجود آمد تا در مرحله نخست، از طبیعت قداست زدایی کند و در مرحله دوم، انسان را به جای خدا بنشاند و مذهب جدیدی به نام ساینتیسم (علمگرایی) برپا کند.

همه فسادی که در زمین ایجاد شده، به سبب دستاوردهایی است که از این علوم و از این بشر صادر می شود. آنچنانکه حضرت حق فرمود: «ظَهَرَ الْفَسادُ فی الْبَرِّ وَالْبَحْرِ بِما کَسَبَتْ أَیْدِی النَّاسِ، (روم: ۴۱) ما کسبت ایدی الناس، همان دستاوردهای به دست آمده بشر است. بشر غربی طبیعت را صرفاً مخزنی از انرژی و منبعی از خواهش های مادی می داند و گذشتگان را به دلیل استفاده نکردن حریصانه از طبیعت، ریشخند می کند. وی بشری را که در استفاده از طبیعت حد و مرز نمی شناسد، متکامل می داند. بنابراین، گذشتگان را در مرحله کودکی اندیشه تصور می کند و اندیشه دینی را که علت اصلی استقبال نکردن بشر از تصرف بی حاد امر طبیعت بوده است، به بیهوده گویی و ساختن تئوری الهی برای آنچه آنها جهالت می خوانند، متهم می کند. او همه دستاوردهای معرفتی بشر پیشین را به دلیل این که زمین هایی برای استخراج ذخیره های طبیعت فراهم نکرده اند، نادیده می گیرد. اگر بپرسیم چرا با وجود این همه پشتوانه علمی و شاخه ها و مکتب های مختلف و وسیع علمی، انقلاب علمی و علوم جدید آنگونه که در غرب دیده می شود، در مکان های دیگری مانند چین و جهان اسلام سربرنیاورد، پاسخ همین است: دقیقاً حضور عقاید فراطبیعی و یک ساختار مذهبی بود که از دنیوی ساختن طبیعت جلوگیری می نمود.

بشر مدرن برای تصرف در طبیعت، به طبیعت سکولار نیاز داشت. بنابراین به انکار صورت معنوی آن پرداخت و علمی متناسب با همین جهت گیری به وجود آورد تا اولاً از طبیعت تقدس زدایی کند و ثانیاً مذهب جدیدی به نام علم گرایی بنا نماید

علم عدد ، طریق وصال علم توحید است اما در غرب امروز جنبه کیفی عدد انکار می شود بنابراین همیشه رو به افزایش است و هیچ گاه به حضرت واحد نخواهد رسید

بلیط ارزان به اروپا، آمریکا، کانادا
سواحل خلیج فارس
تایلند
آنکارا
هتل ۴ ستاره سان اند سند • پرواز ایران ایر
ساحل گشت ۸۸۴۰۵۷۰۰
IranAir

قبرس
بلیط - ویزا - هتل - وقت سفارت
کیش - مشهد
فروش بلیط خارجی
تشریفات ۲۲۸۵۲۵۲۸ • پردیسان ۶۶۴۳۹۵۷۰ • آریاسیر ۸۸۷۲۷۷۳۹

کیش دیدنی با دنیای دیدنی
تور استانبول و کیش
ویژه اعیاد سعید قربان و غدیر
تور مشهد قول برد
خط ویژه ۸۸۷۳۰۰۷۳

آنان که تجربه را می شناسند همواره با ما در تماسند
شرکت خدمات مسافرت هوایی و جهانگردی
کاریار
تاسیس ۱۳۴۲
۸۸۹۱۷۳۰۰۰۹
۸۸۸۰۸۵۱۰
سواحل خلیج فارس (بلیط - ویزا)
کیش همه روزهای هفته
تایلند - مالزی - سنگاپور
راه نوس مشهد ۰۵۱۱-۴۲۳۳۰۰۰ • همسرگشت مشهد ۰۵۱۱-۸۴۰۳۵۵۱

قشم
هتل بین المللی ۴ ستاره قشم - صبحانه - گشت نیمروزی
ترانسفر - راهنما - (یکشنبه - سه شنبه - جمعه) هر هفته
۸۸۷۹۱۸۶۰

سواحل خلیج فارس
تور کامل ۴ روزه ۳۱۹۰۰۰ تومان
ویژه زائوبه و فستیوال خرید
دلتا بان شریعتی بالاتر از میرداماد

استانبول
تور کامل ۱ هفته ۲۵۹۰۰۰ تومان
بلیط تک ۱۳۵۰۰۰ تومان
۲۲۲۲۲۴۲۶

ایران ورزشی
پذیرش آگهی
تلفن: ۸۸۷۳۶۵۹۰

آگهی مناقصه شماره ۴/۵/۹۶۸

وزارت نیرو
شرکت آب و فاضلاب اهواز

شرکت آب و فاضلاب اهواز درنظر دارد اقلام مشروحه ذیل را

۱- لوله های پلی شبکه جمع آوری فاضلاب شهر ویس

با مشخصات مندرج در اسناد مناقصه خریداری نماید. لذا از تولیدکنندگان و فروشندگان معتبر دعوت می‌شود به منظور خرید اسناد مناقصه از تاریخ نشر آگهی به‌مدت ۱۰ روز برای خرید اسناد مناقصه به نشانی تهران، خیابان میرداماد، خیابان شهید حصاری، کوچه پنجم، شماره ۶، واحد ۲، تلفکس ۲۲۹۱۱۷۹۸-۰۲۱ مراجعه فرمایند.

ضمناً کارفرما در رد یا قبول یک یا تمامی پیشنهادات ارائه شده مختار می‌باشد.

* مدت تحویل کالا: ۲ ماه
* مبلغ پیش بینی اولیه: ۳۸۱/۹۰۰/۰۰۰ ریال. * کارفرما و دستگاه نظارت: شرکت آب و فاضلاب اهواز، معاونت مشاور فرابین. نحوه برگزاری مناقصه: ۲ مرحله‌ای، با حضور حداقل ۳ شرکت‌کننده در نوبت اول و یک شرکت‌کننده در نوبت‌های بعد معتبر می‌باشد. * محل تأمین اعتبار: اعتبارات عمرانی

شرایط متقاضی: ۱- داشتن توانایی ارائه ضمانت‌نامه بانکی شرکت در مناقصه ۲- داشتن توانایی ارائه ضمانت‌نامه بانکی برای انجام تعهدات ۱۰٪ ۳- داشتن استاندارد های بین‌المللی و مورد تأیید کارفرما.

* محل تحویل اسناد دفتر حراست و امور محرمانه. * تاریخ بازگشایی پاکات در اسناد مناقصه قید شده است. * هزینه درج آگهی به عهده برنده مناقصه است. * حضور شرکت‌کنندگان در روز بازگشایی پاکات آزاد است. * محل تحویل کالا: شرکت آب و فاضلاب اهواز و واحدهای تابعه و انبارهای آنان.

AWW.CO.IR

روابط عمومی و آموزش همگانی
شرکت آب و فاضلاب اهواز

آگهی مناقصه شماره ۴/۵/۹۶۹

نوبت دوم

وزارت نیرو
شرکت آب و فاضلاب اهواز

شرکت آب و فاضلاب اهواز درنظر دارد اقلام مشروحه ذیل را

۱- لوله های پلی مسلح با پوشش داخلی پلی اتیلن شبکه جمع آوری فاضلاب شهر شیبان

با مشخصات مندرج در اسناد مناقصه خریداری نماید لذا از تولیدکنندگان و فروشندگان معتبر دعوت می‌شود به منظور خرید اسناد مناقصه از تاریخ نشر آگهی به‌مدت ۱۰ روز برای خرید اسناد مناقصه به نشانی تهران - خیابان میرداماد - خیابان شهید حصاری - کوچه پنجم - شماره ۶ - واحد ۲ تلفکس: ۲۲۹۱۱۷۹۸-۰۲۱ مراجعه نمایند. ضمناً کارفرما در رد یا قبول یک یا تمامی پیشنهادات ارائه شده مختار می‌باشد.

* مدت تحویل کالا: ۲ ماه
* مبلغ پیش بینی اولیه: ۳۹۰/۷۰۰/۰۰۰ ریال. * کارفرما و دستگاه نظارت: شرکت آب و فاضلاب اهواز - مهندسین مشاور فرابین * نحوه برگزاری مناقصه: ۲ مرحله‌ای، با حضور حداقل ۳ شرکت‌کننده در نوبت اول و یک شرکت‌کننده در نوبت‌های بعد معتبر می‌باشد * محل تأمین اعتبار: اعتبارات عمرانی

شرایط متقاضی:
۱- داشتن توانایی ارائه ضمانت نامه بانکی شرکت در مناقصه ۲- داشتن توانایی ارائه ضمانت نامه بانکی برای انجام تعهدات ۱۰٪ ۳- داشتن استاندارد های بین المللی و مورد تأیید کارفرما.

* محل تحویل اسناد دفتر حراست و امور محرمانه * تاریخ بازگشایی پاکات در اسناد مناقصه قید شده است. * هزینه درج آگهی به عهده برنده مناقصه است. * حضور شرکت کنندگان در روز بازگشایی پاکات آزاد است. * محل تحویل کالا: شرکت آب و فاضلاب اهواز و واحدهای تابعه و انبارهای آنان. * مدت تحویل کالا: ۶ ماه

AWW.CO.IR

روابط عمومی و آموزش همگانی
شرکت آب و فاضلاب اهواز

آگهی مناقصه شماره ۴/۵/۹۷۰

نوبت دوم

وزارت نیرو
شرکت آب و فاضلاب اهواز

شرکت آب و فاضلاب اهواز درنظر دارد اقلام مشروحه ذیل را

۱- لوله‌های دو جداره پلی‌اتیلن شبکه جمع‌آوری فاضلاب شهر ویس

با مشخصات مندرج در اسناد مناقصه خریداری نماید. لذا از تولیدکنندگان و فروشندگان معتبر دعوت می‌شود به منظور خرید اسناد مناقصه از تاریخ نشر آگهی به‌مدت ۱۰ روز برای خرید اسناد مناقصه به نشانی تهران، خیابان میرداماد، خیابان شهید حصاری، کوچه پنجم، شماره ۶، واحد ۲، تلفکس: ۲۲۹۱۱۷۹۸-۰۲۱ مراجعه فرمایند.

ضمناً کارفرما در رد یا قبول یک یا تمامی پیشنهادات ارائه شده مختار می‌باشد.

* مدت تحویل کالا: ۲ ماه
* مبلغ پیش بینی اولیه: ۴۲۷۷۵/۰۰۰ ریال. * کارفرما و دستگاه نظارت: شرکت آب و فاضلاب اهواز، معاونت مشاور فرابین. نحوه برگزاری مناقصه: ۲ مرحله‌ای، با حضور حداقل ۳ شرکت‌کننده در نوبت اول و یک شرکت‌کننده در نوبت‌های بعد معتبر می‌باشد. * محل تأمین اعتبار: اعتبارات عمرانی

شرایط متقاضی: ۱- داشتن توانایی ارائه ضمانت‌نامه بانکی شرکت در مناقصه ۲- داشتن توانایی ارائه ضمانت‌نامه بانکی برای انجام تعهدات ۱۰٪ ۳- داشتن استاندارد های بین‌المللی و مورد تأیید کارفرما.

* محل تحویل اسناد دفتر حراست و امور محرمانه * تاریخ بازگشایی پاکات در اسناد مناقصه قید شده است. * هزینه درج آگهی به عهده برنده مناقصه است. * حضور شرکت‌کنندگان در روز بازگشایی پاکات آزاد است. * محل تحویل کالا: شرکت آب و فاضلاب اهواز و واحدهای تابعه و انبارهای آنان.

AWW.CO.IR

روابط عمومی و آموزش همگانی
شرکت آب و فاضلاب اهواز

آگهی مناقصه شماره ۴/۵/۹۷۱

نوبت دوم

وزارت نیرو
شرکت آب و فاضلاب اهواز

شرکت آب و فاضلاب اهواز درنظر دارد اقلام مشروحه ذیل را

۱- لوله های پلی اتیلن دوجداره مربوط به شبکه جمع آوری فاضلاب شهر شیبان

با مشخصات مندرج در اسناد مناقصه خریداری نماید. لذا از تولیدکنندگان و فروشندگان معتبر دعوت می شود به منظور خرید اسناد مناقصه از تاریخ نشر آگهی به‌مدت ۱۰ روز برای خرید اسناد مناقصه به نشانی تهران - خیابان میرداماد - خیابان شهید حصاری - کوچه پنجم - پلاک ۶ - واحد ۲ تلفکس: ۲۲۹۱۱۷۹۸-۰۲۱ مراجعه نمایند. ضمناً کارفرما در رد یا قبول یک یا تمامی پیشنهادات ارائه شده مختار می باشد.

* محل تحویل اسناد دفتر حراست و امور محرمانه * تاریخ بازگشایی پاکات در اسناد مناقصه قید شده است. * هزینه درج آگهی به عهده برنده مناقصه است. * حضور شرکت کنندگان در روز بازگشایی پاکات آزاد است. * محل تحویل کالا: شرکت آب و فاضلاب اهواز و واحدهای تابعه و انبارهای آنان * مدت تحویل کالا: ۶ ماه
* مبلغ پیش بینی اولیه: ۵۶۲۸۰/۰۰۰ ریال. * کارفرما و دستگاه نظارت: شرکت آب و فاضلاب اهواز - مهندسین مشاور فرابین * نحوه برگزاری مناقصه: ۲ مرحله‌ای، با حضور حداقل ۳ شرکت‌کننده در نوبت اول و یک شرکت‌کننده در نوبت‌های بعد معتبر می باشد * محل تأمین اعتبار: اعتبارات عمرانی

* شرایط متقاضی:
۱- داشتن توانایی ارائه ضمانت نامه بانکی شرکت در مناقصه ۲- داشتن توانایی ارائه ضمانت نامه بانکی برای انجام تعهدات ۱۰٪ ۳- داشتن استاندارد های بین المللی و مورد تأیید کارفرما.

AWW.CO.IR

روابط عمومی و آموزش همگانی شرکت آب و فاضلاب اهواز